

УДК 341.9:347.77

А. О. Полікарпов
ORCID: 0009-0007-0589-4831

ФРАГМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОСУДДЯ У СПОРАХ ЩОДО СТАНДАРТОУТВОРЮЮЧИХ ПАТЕНТІВ: ЮРИСДИКЦІЙНІ КОНФЛІКТИ ТА УЗГОДЖЕНІСТЬ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Стандартоутворюючі патенти (standard essential patents, SEP) є особливим правовим явищем, у межах якого безпосередньо поєднуються територіальна природа патентних прав і глобальний характер технічних стандартів. Суб'єкт господарювання, який виробляє продукцію відповідно до технічного стандарту, зокрема у сфері мобільного зв'язку чи цифрових комунікацій, фактично позбавлений можливості обійти запатентовані технічні рішення, визнані необхідними для реалізації такого стандарту. Водночас власники цих патентів у більшості моделей стандартизації беруть на себе зобов'язання надавати ліцензії на справедливих, розумних і недискримінаційних умовах (FRAND). Такі зобов'язання, як правило, виникають не з міжнародного договору, а з політик організації стандартизації та договірних декларацій правовласників, тобто з механізмів м'якого права, які набувають практичного значення через судове застосування та ринкову практику (ETSI, n.d.; European Commission, 2015).

Метою статті є дослідити, яким чином поєднання глобальної природи технічних стандартів, територіального характеру патентних прав і договірної моделі FRAND-зобов'язань зумовлює фрагментацію міжнародного правосуддя у спорах щодо стандартоутворюючих патентів. У центрі уваги перебувають множинність паралельних проваджень у різних державах, конкуренція юрисдикцій, відмінності у підходах до визначення умов FRAND, а також використання спеціальних процесуальних засобів, зокрема анти-позовних заборон і зустрічних заборон у відповідь на такі заходи. Методологічну основу дослідження становлять системний і порівняльно-правовий методи, застосовані до аналізу судової практики Європейського Союзу, Сполученого Королівства, Німеччини та США, а також до вивчення міжнародно-правового виміру SEP-спорів через механізм врегулювання спорів у Світовій організації торгівлі (World Trade Organization, 1994b). Особливу увагу приділено спору DS611 між Європейським Союзом і Китаєм, що стосувався анти-позовних заборон у SEP-справах та їх сумісності з Угодою TRIPS (World Trade Organization, n.d.; World Trade Organization, 2025).

У статті показано, що традиційні механізми гармонізації міжнародного права залишаються важливими, але виявляються недостатніми в умовах, коли значна частина правил взаємодії між учасниками ринку формується не міжнародними договорами, а рішеннями національних судів і квазі-договірними правилами у сфері стандартизації (ETSI, n.d.; Huawei v ZTE, 2015). Наукова новизна дослідження полягає у пропозиції розглядати спори щодо стандартоутворюючих патентів як окремий приклад інституційної фрагментації міжнародного правосуддя. У цьому випадку міжнародний торговельний режим, заснований на Угоді TRIPS, втручається не у зміст патентного права як такого, а в оцінку процесуальних механізмів, які фактично можуть мати екстериторіальний вплив і обмежувати реалізацію патентних прав в інших юрисдикціях. На цій підставі обґрунтовується доцільність мінімальних міжнародних стандартів процесуальної стриманості та прозорості у спорах щодо стандартоутворюючих патентів, зокрема обов'язку оприлюднення судових рішень загального значення та недопущення системних процесуальних бар'єрів, які

перешкоджають реалізації прав інших членів TRIPS.

Ключові слова: *стандартоутворюючі патенти; технічні стандарти; FRAND; м'яке право; юрисдикція; анти-позовна заборона; Угода TRIPS; врегулювання спорів у COT; фрагментація міжнародного права.*

DOI 10.34079/2518-1319 -2026-16-31-295-311

Постановка проблеми. Фрагментацію міжнародного права у класичному розумінні пов'язують із розвитком його спеціалізованих напрямів, збільшенням кількості норм і появою нових інституцій, що регулюють окремі сфери міжнародних відносин. Наслідком цього процесу стає формування автономних або частково автономних режимів, здатних виробляти відмінні, а іноді й суперечливі правила та практики. Саме такий підхід запропоновано у підсумковій доповіді Дослідницької групи Комісії міжнародного права ООН, де фрагментація розглядається одночасно як ризик неузгодженості та як закономірний наслідок розширення міжнародно-правового регулювання на нові сфери суспільних відносин. Як впливає з цього підходу, множинність режимів дійсно може породжувати суперечності. Водночас вона свідчить про розвиток міжнародного права та про його здатність реагувати на нові виклики, які не могли бути охоплені традиційними правовими конструкціями (International Law Commission, 2006).

У спорах щодо стандартоутворюючих патентів ця загальна проблема проявляється особливо виразно. Причина полягає в тому, що правова і технологічна основа таких спорів підпорядковуються різним логікам регулювання. Патент залишається територіальним правом, обсяг, чинність і захист якого визначаються в межах конкретної юрисдикції. Технічний стандарт, навпаки, функціонує у глобальному вимірі, оскільки розрахований на застосування багатьма виробниками в різних державах і має забезпечувати сумісність продукції, мереж та цифрових рішень. У результаті між територіальною природою патенту та глобальним характером стандарту виникає постійне нормативне напруження, яке не може бути повністю зняте в межах лише національного патентного права.

Ситуація ускладнюється ще й тим, що основний механізм доступу до стандартизованої технології, а саме зобов'язання надавати ліцензії на умовах FRAND, формується переважно не в універсальних міжнародно-правових актах, а в політиках організацій стандартизації та у приватноправових деклараціях правовласників. Це означає, що ключове правило, без якого неможливо забезпечити баланс між виключним патентним правом і доступом до стандарту, фактично виникає поза межами класичного міжнародного договору. Саме тут особливо чітко видно, що регулювання у сфері стандартоутворюючих патентів спирається не лише на норми міжнародного та національного права, а й на механізми м'якого права, які отримують юридичне значення через судову практику (ETSI, n.d.; European Commission, 2015).

У такій ситуації у спорах щодо стандартоутворюючих патентів формується кілька взаємопов'язаних рівнів фрагментації. Передусім ідеться про форумну фрагментацію, коли той самий конфлікт розглядається паралельно в судах різних держав. Така ситуація виникає тому, що правовласник і користувач стандартизованої технології намагаються захистити свої інтереси одночасно в кількох юрисдикціях, спираючись на відмінності в матеріальному праві, процесуальних правилах і судовій практиці. Наступним рівнем є доктринальна фрагментація. Вона проявляється в тому, що національні суди по-різному визначають зміст добросовісної поведінки сторін, критерії готовності до укладення ліцензії, межі допустимості судових заборон і співвідношення між патентним та

конкурентним правом.

Окремо слід виділити процесуальний вимір проблеми. Він проявляється у послідовному застосуванні анти-позовних заборон, зустрічних заборон у відповідь на такі заходи та інших процесуальних засобів, спрямованих на випередження або блокування іноземного провадження. У межах таких спорів процесуальні механізми перестають бути лише технічним інструментом ведення справи. Вони перетворюються на засіб боротьби за контроль над юрисдикцією, темпом провадження і практичним розподілом процесуальної переваги між сторонами. Нарешті, виникає і міжнародно-правовий вимір фрагментації. Він проявляється тоді, коли до спору, що спочатку виглядав як приватноправовий патентний конфлікт, долучається торговельний режим СОТ, зокрема механізми Угоди TRIPS та домовленості про врегулювання спорів. Таким чином, спір щодо стандартуючого патенту перестає бути лише питанням патентного права окремої держави і перетворюється на багаторівневий конфлікт, у межах якого одночасно діють національні, наднаціональні та міжнародні регулятивні елементи.

У цьому контексті основна проблема статті полягає в тому, що сучасні судові спори щодо стандартуючих патентів дедалі частіше породжують ефект фактичної екстериторіальності. Національні суди, визначаючи глобальні ставки FRAND або застосовуючи процесуальні заборони, формують правила поведінки, які виходять за межі однієї юрисдикції та безпосередньо впливають на дії сторін в інших державах. Інакше кажучи, формально суд застосовує власне національне право, але фактично його рішення здатне впливати на конфігурацію глобального ринку ліцензування, на переговорні позиції сторін і на можливість захисту прав у кількох правовпорядках одночасно. Це свідчить про те, що питання юрисдикції у такій категорії справ уже не може розглядатися лише в межах внутрішнього процесуального права.

Практичне значення цієї проблеми полягає в тому, що відсутність узгоджених підходів до юрисдикції, процесуальних заборон і визначення умов FRAND безпосередньо впливає на передбачуваність судового захисту, стабільність ліцензійних переговорів і доступ учасників ринку до стандартизованих технологій.

Особливу увагу слід звернути і на те, що в сучасній міжнародно-правовій системі відсутній спеціалізований світовий патентний суд, який міг би централізовано вирішувати такі конфлікти. Водночас міжнародна система вже не залишається осторонь цих процесів. Нові точки впливу виникають через механізми врегулювання спорів у межах СОТ і через тлумачення положень Угоди TRIPS, коли предметом міжнародно-правової оцінки стають не лише матеріальні патентні права, а й процесуальні механізми, здатні перешкоджати їх реалізації в інших юрисдикціях. Саме тому питання про фрагментацію міжнародного правосуддя у спорах щодо стандартуючих патентів виходить за межі суто патентної проблематики і стає частиною ширшої дискусії про межі юрисдикції, узгодженість судових рішень та допустимі способи міжнародно-правової координації (World Trade Organization, 1994a; World Trade Organization, 1994b; World Trade Organization, n.d.; World Trade Organization, 2025; Unwired Planet v Huawei, 2020).

Метою цього дослідження є обґрунтування того, що спори щодо стандартуючих патентів слід розглядати як один із проявів інституційної фрагментації міжнародного правосуддя. Водночас дослідження спрямоване на виявлення правових і процесуальних механізмів, здатних зменшити негативні наслідки такої фрагментації без створення окремого наднаціонального судового органу у сфері патентних спорів. Отже, йдеться не про пошук повністю централізованої моделі вирішення таких конфліктів, а про визначення мінімально необхідних інструментів координації, що можуть забезпечити більшу передбачуваність і узгодженість у цій сфері.

Для досягнення поставленої мети у статті вирішуються кілька взаємопов'язаних завдань.

По-перше, необхідно показати, яким чином м'яке право у сфері стандартизації, насамперед FRAND-зобов'язання, доповнює класичні джерела міжнародного права, а в окремих аспектах фактично заміщує їх у спеціальному сегменті регулювання, пов'язаному з доступом до стандарту та ліцензуванням відповідних технологій. Це питання має принципове значення, оскільки саме тут найвиразніше проявляється зміщення від традиційних міждержавних форм правотворення до правил, що формуються в межах приватних і напівприватних інституційних механізмів.

По-друге, одним із завдань дослідження є порівняння ключових підходів судів Європейського Союзу, Сполученого Королівства, Німеччини та США до забезпечення балансу між патентним захистом і доступом до стандартизованої технології. Такий порівняльний аналіз дає змогу виявити не лише спільні риси, а й суттєві розбіжності у розумінні меж судового втручання, ролі заборонних заходів, допустимості глобального визначення умов FRAND, а також критеріїв належної поведінки сторін у переговорах про ліцензію.

По-третє, у межах дослідження необхідно проаналізувати процесуальну ескалацію застосування анти-позовних заборон як інструменту конкуренції юрисдикцій. Ідеться про те, що у спорах щодо стандартотворюючих патентів процесуальні засоби дедалі частіше використовуються не лише для захисту позиції сторони у конкретній справі, а й для встановлення контролю над місцем розгляду спору, темпом провадження та можливими наслідками для паралельних процесів в інших державах. Унаслідок цього процесуальний аспект поступово перетворюється на самостійний вимір конфлікту.

По-четверте, окремим завданням є дослідження спору DS611 у межах Світової організації торгівлі (China – Enforcement of Intellectual Property Rights), включно з арбітражним рішенням, ухваленим за статтею 25 Домовленості про правила і процедури врегулювання спорів COT (DSU), як прикладу міжнародного контролю за національними судовими практиками у контексті спорів щодо стандартотворюючих патентів. Увага до цього спору зумовлена тим, що він дає змогу побачити, яким чином торговельне право і механізми міжнародного врегулювання спорів починають втручатися у сферу, яка ще донедавна розглядалася переважно як питання внутрішнього судочинства та національного патентного права. Саме тому спір DS611 є важливим для розуміння того, як міжнародне право поступово реагує на процесуальні наслідки фрагментації в SEP-спорах.

По-п'яте, дослідження має на меті сформулювати пропозиції щодо мінімальних процесуальних стандартів стриманості та прозорості, сумісних з Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS), які могли б використовуватися як орієнтир для зменшення фрагментації. Ідеться насамперед про такі стандарти, які не руйнують національну судову автономію, але водночас знижують ризик конфлікту рішень, надмірного процесуального тиску і фактичної екстериторіальності судових заходів. У ширшому сенсі ці пропозиції мають показати, яким чином міжнародна координація у цій сфері можлива без створення нового централізованого судового механізму.

Стан опрацювання проблематики: Теоретичною основою цього дослідження є концепція фрагментації міжнародного права, розроблена в матеріалах Комісії міжнародного права ООН, насамперед у доповіді Дослідницької групи. У цій доповіді фрагментація була показана не як випадкове відхилення у розвитку міжнародного права, а як структурний наслідок його ускладнення, спеціалізації та поширення на нові сфери регулювання. Такий підхід має принципове значення для цієї статті, оскільки дає змогу

розглядати спори щодо стандартоутворюючих патентів не як вузьку патентну проблему, а як прояв ширшого явища, у межах якого окремі функціональні режими починають діяти за власною логікою та виробляти власні механізми нормотворення і правозастосування (International Law Commission, 2006).

Спеціальні дослідження проблематики стандартоутворюючих патентів і FRAND традиційно розвиваються у трьох основних напрямках.

Перший напрям охоплює праці, що перебувають на перетині конкурентного права та патентного правозастосування. У межах цього підходу дослідники намагаються пояснити, чому суди обмежують можливість застосування заборонних заходів і чому вони водночас формують певні переговорні моделі або процедурні правила для сторін. Особливо показовими є дослідження, пов'язані з розвитком європейського підходу після справи *Huawei v ZTE*. Саме в цій справі було запропоновано модель послідовної поведінки сторін як умову допустимого балансу між правом патентовласника на захист і необхідністю не допустити зловживання домінуючим становищем (*Huawei v ZTE*, 2015; European Commission, 2015). У межах цього напрямку найбільша увага приділяється співвідношенню виключного патентного права, доступу до стандартизованої технології та ролі добросовісної поведінки сторін у переговорах щодо ліцензії.

Другий напрям становить література, присвячена глобальному визначенню ставок FRAND і поступовому виходу національних судів за межі суто внутрішнього патентного спору. У працях цього кола особлива увага приділяється порівнянню підходів судів Сполученого Королівства, Китаю, Німеччини та США. У центрі аналізу перебуває питання про те, якою мірою національний суд може фактично впливати на глобальний ринок ліцензування, коли він визначає умови ліцензії, розраховані не на одну державу, а на міжнародний портфель або на багатюрисдикційну практику використання стандарту (*Unwired Planet v Huawei*, 2020; *FTC v Qualcomm*, 2020; European Commission, 2015). Саме цей напрям досліджень дає змогу побачити, що сучасний судовий спір щодо стандартоутворюючого патенту дедалі частіше виходить за межі однієї правової системи та набуває ознак глобального регулятивного впливу.

Третій напрям утворюють дослідження, присвячені процесуальній конкуренції юрисдикцій, зокрема анти-позовним заборонам, зустрічним заборонам у відповідь на такі заходи та іншим подібним засобам судового впливу. У цих працях спори щодо стандартоутворюючих патентів аналізуються вже не лише як різновид патентних спорів, а як частина ширшої проблематики міжнародного приватного права, міжнародної ввічливості між судами та меж процесуального суверенітету держав (Contreras and Eichenberger, 2017). Саме в межах цього напрямку найбільш виразно проявляється перетворення патентного спору на конфлікт юрисдикцій, де боротьба точиться не лише за результат у справі, а й за право визначати межі і місце розгляду самого спору.

Окремий і дуже важливий масив джерел становлять офіційні аналітичні документи та емпіричні дослідження. Зокрема, матеріали Європейської Комісії, підготовлені в межах регуляторної ініціативи щодо прозорості ліцензування стандартоутворюючих патентів, містили низку рішень, спрямованих на підвищення передбачуваності та зменшення інформаційної асиметрії у цій сфері. Йдеться насамперед про підхід, закладений у проєкті Регламенту COM(2023)232 та в супровідному звіті з оцінки впливу. Водночас подальше відкриття цієї ініціативи у зв'язку з відсутністю передбачуваної перспективи її узгодження є особливо показовим для теми цієї статті. Воно свідчить про те, що навіть на рівні Європейського Союзу інституційне оформлення стабільної та загальноприйнятої моделі регулювання спорів щодо стандартоутворюючих патентів залишається складним завданням (European Commission, 2023a; European Commission, 2023b; Official Journal of the European Union,

2025).

Додатково слід враховувати й аналітичні матеріали Європейського патентного відомства, яке у 2025 році опублікувало масштабне дослідження, присвячене співвідношенню стандартів і патентної системи. Особливу цінність цього дослідження становлять дані про судові спори щодо стандартоутворюючих патентів у Європі, а також оцінка ролі Єдиного патентного суду у новій інституційній конфігурації. У межах теми цієї статті такі матеріали важливі не лише як джерело фактичної інформації, а й як підтвердження того, що фрагментація вже розгортається на тлі появи нових наднаціональних і квазінаднаціональних центрів патентного правозастосування (European Patent Office, 2025a; Unified Patent Court, n.d.; Unified Patent Court, 2024; European Patent Office, 2025b).

Нарешті, з позиції міжнародного правосуддя принципово важливим є виникнення спору DS611 у межах Світової організації торгівлі (China – Enforcement of Intellectual Property Rights) та арбітражного рішення WT/DS611/ARB25 (2025), яке безпосередньо стосується анти-позовних заборон у спраху щодо стандартоутворюючих патентів і тлумачення положень Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) щодо обсягу патентних прав та меж допустимих процесуальних обмежень. Значення цього спору виходить далеко за межі конкретного конфлікту між його учасниками. Він показує, що міжнародний торговельний режим уже не залишається осторонь питань, які раніше сприймалися переважно як сфера внутрішньої судової політики держав. Отже, спір DS611 слід розглядати як важливий етап у перетворенні спорів щодо стандартоутворюючих патентів на предмет міжнародно-правового аналізу та контролю (World Trade Organization, n.d.; World Trade Organization, 2025; European Commission, 2025; Koskeniemi, 2006).

Серед зарубіжних дослідників, які зробили вагомий внесок у розроблення окремих аспектів цієї проблематики, слід назвати J. L. Contreras, M. A. Eixenberger, R. Bekkers і C. Shapiro, чії праці стосуються співвідношення SEP, FRAND, стандартизації, конкуренції юрисдикцій і процесуальних обмежень у транскордонних спраху. Водночас у вітчизняній юридичній науці зазначена проблематика ще не отримала належного комплексного опрацювання саме крізь призму фрагментації міжнародного правосуддя. Недостатньо дослідженими залишаються, зокрема, питання взаємодії між приватноправовою природою FRAND-зобов'язань і міжнародно-правовими механізмами координації, впливу анти-позовних заборон на територіальність патентних прав, а також значення спору DS611 для формування мінімальних стандартів процесуальної стриманості у SEP-спраху. Саме цим невирішеним аспектам і присвячене дане дослідження.

Виклад основного матеріалу

1) Правова модель стандартоутворюючих патентів: територіальність патенту, глобальність стандарту, м'яке право FRAND.

Патент у класичному розумінні є територіальним правом. Він діє в межах тієї держави або регіональної системи, яка його видала, і захищається судами відповідної юрисдикції. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) закріплює мінімальний стандарт прав, що надаються патентом. Зокрема, йдеться про право забороняти третім особам без згоди правовласника виготовлення, використання, пропонування до продажу, продаж або імпорту запатентованого продукту чи процесу (World Trade Organization, 1994a). У частині засобів захисту TRIPS також вимагає, щоб держави-учасниці забезпечували можливість судових приписів для запобігання порушенням. Крім цього, Угода містить низку процесуальних гарантій і загальних вимог до правозастосування у сфері інтелектуальної власності.

Технічний стандарт має іншу природу. Це не територіально обмежений правовий титул, а технічна специфікація, розрахована на багаторазове та масове застосування. Стандарт набуває економічного значення лише тоді, коли його можуть використовувати численні виробники в різних державах, а продукти і мережі, створені на його основі, залишаються сумісними між собою. Саме тому стандарт безпосередньо пов'язаний із масштабом застосування, повторюваністю технічного рішення та мережевим ефектом. Якщо ключові елементи такого стандарту залишаються закритими, а правовласник відмовляється надати ліцензію, виникає ризик блокування самого стандарту або витіснення конкурентів з ринку.

Саме в цій точці з'являється FRAND як механізм, що поєднує територіальне патентне право з глобальною природою стандарту. У багатьох моделях стандартизації правовласник, патенти якого визнаються стандартоутворюючими, бере на себе зобов'язання надавати ліцензії на справедливих, розумних і недискримінаційних умовах. У політиці Європейського інституту телекомунікаційних стандартів це оформлюється як письмове безвідкличне зобов'язання видати ліцензію на умовах FRAND після повідомлення про наявність істотних прав інтелектуальної власності (ETSI, n.d.; European Commission, 2015).

Для міжнародного права цей механізм є важливим принаймні з двох причин. По-перше, FRAND не має універсального і детального визначення в Угоді TRIPS чи в інших глобальних міжнародно-правових актах. Його зміст значною мірою формується через судову практику окремих держав та підходи організацій стандартизації. По-друге, самі категорії справедливості, розумності та недискримінаційності є оціночними. Їх неможливо наповнити змістом остаточно й однаково для всіх ситуацій без урахування конкретного спору, поведінки сторін, характеру ринку та умов ліцензування. Саме тому відмінності в національних підходах тут не є випадковими. Вони закладені в самій конструкції FRAND. Усе це створює стійке підґрунтя для фрагментації міжнародного правосуддя у спраху щодо стандартоутворюючих патентів.

2) Порівняння судових підходів: ЄС, Сполучене Королівство, Німеччина, США

У Суді справедливості Європейського Союзу підхід до спорів щодо стандартоутворюючих патентів формується на перетині патентного та конкурентного права. У справі *Huawei v ZTE* Суд ЄС запропонував послідовну модель поведінки сторін. Правовласник SEP, який прагне отримати судову заборону, повинен попередньо повідомити порушника про порушення та зробити конкретну пропозицію ліцензії на умовах FRAND. Зі свого боку, користувач технології має продемонструвати реальну готовність укласти ліцензійну угоду і діяти добросовісно під час переговорів (*Huawei v ZTE*, 2015; European Patent Office, 2025a). Цей підхід спрямований на те, щоб не допустити зловживання ринковою силою через загрозу судової заборони, але водночас не позбавити власника патенту права на судовий захист.

Німецька судова практика, яка є однією з найбільш впливових у сфері патентних спорів у Європі, після справи *Huawei v ZTE* отримала подальший розвиток у рішенні *Sisvel v Haier*. Федеральний суд справедливості Німеччини у справі KZR 36/17 суттєво підвищив вимоги до поведінки потенційного ліцензіата. Суд виходив із того, що загальна або формальна згода укласти ліцензію ще не свідчить про належну готовність до неї, якщо фактична поведінка сторони в переговорах демонструє затягування, пасивність або уникнення предметного обговорення умов (*Sisvel v Haier*, 2020). У результаті центр ваги зміщується на оцінку поведінки користувача технології. Це, своєю чергою, підвищує ймовірність надання судової заборони в тих випадках, коли відповідач не доводить своєї реальної готовності до ліцензування.

У Сполученому Королівстві, зокрема у справі *Unwired Planet v Huawei*, суд зайняв

ще більш активну позицію. Він підтвердив свою компетенцію визначати умови глобальної ліцензії на умовах FRAND і фактично пов'язувати національну заборону щодо британських патентів із погодженням сторін на глобальні умови ліцензування (*Unwired Planet v Huawei*, 2020). Це один із найбільш показових прикладів того, як територіальний засіб захисту використовується для досягнення глобального результату. Формально суд діє в межах власної юрисдикції та застосовує національний патент. Однак практичний ефект такого рішення значно ширший, оскільки воно стимулює сторони укласти угоду, що виходить далеко за межі однієї держави.

Підхід США є іншим за своєю логікою. Тут проблематика стандартотворюючих патентів часто розглядається через призму договірних зобов'язань і антимонопольного права, але зі значно більш обережним ставленням до ідеї примусового ліцензування або до перетворення FRAND-зобов'язання на загальний антимонопольний обов'язок відкривати доступ до технології конкурентам. У справі *FTC v Qualcomm* Апеляційний суд Дев'ятого округу відхилив підхід, за яким FRAND-зобов'язання фактично трансформувалося б у загальний антимонопольний обов'язок надавати доступ до технології за певною моделлю, і детально проаналізував межі антимонопольного втручання у сферу патентного ліцензування (*FTC v Qualcomm*, 2020). Таким чином, американський підхід демонструє більшу стриманість щодо судового уніфікування FRAND і залишає ширший простір для договірної варіативності.

Для теми фрагментації вирішальним є те, що ці підходи різняться не лише в окремих деталях. Вони формують різні процесуальні стимули і спонукають сторони обирати ту юрисдикцію, яка видається їм найбільш вигідною. Європейський підхід робить центральним питання добросовісності переговорів і балансу між патентним та конкурентним правом. Німецька практика підвищує значення активної і переконливо доведеної готовності користувача технології до ліцензування. Британський підхід допускає визначення глобальних умов ліцензії національним судом і тим самим надає рішенню виразний зовнішній ефект. Американська практика, навпаки, демонструє більшу стриманість щодо судового нав'язування єдиної моделі FRAND і зберігає ширший простір для договірного врегулювання. Саме тому відмінності між підходами ЄС, Німеччини, Сполученого Королівства та США стають не лише теоретичною проблемою праворозуміння, а й практичним чинником конкуренції між судами та підставою для паралельних проваджень.

3) Анти-позовна заборона як процесуальний засіб в умовах конкуренції юрисдикцій

Коли сторони ведуть паралельні судові провадження в кількох юрисдикціях, наприклад домагаються судової заборони в Європі і водночас намагаються встановити ставку FRAND в іншій державі, особливого значення набувають процесуальні інструменти, що дозволяють впливати не лише на результат спору, а й на саму можливість його розгляду в іншому суді. Анти-позовна заборона в такій ситуації стає не просто допоміжним процесуальним засобом, а інструментом перерозподілу впливу між судами різних держав. Суд однієї юрисдикції фактично забороняє стороні ініціювати або продовжувати провадження в іншій державі (*Contreras and Eixenberger*, 2017).

Для дослідження міжнародного правосуддя це має принципове значення, оскільки тут конфлікт юрисдикцій постає у найбільш чистій формі. Жоден суд формально не визнає верховенства іншого. Водночас кожен із них може істотно впливати на поведінку сторін за допомогою санкцій, штрафів, ризику відповідальності за неповагу до суду або інших процесуальних наслідків. Саме тому застосування анти-позовних заборон швидко породжує зустрічні заборони у відповідь на такі заходи. У результаті виникає процесуальна ескалація, у якій питання матеріального права відходять на другий план, а

центр спору переноситься на боротьбу за контроль над юрисдикцією (Contreras and Eixenberger, 2017).

У сфері спорів щодо стандартоутворюючих патентів цей феномен став одним із головних чинників, які вивели проблему за межі національного патентного права і перевели її у площину міжнародного правосуддя. Саме тут ми переходимо від фрагментації між національними судами до міжнародного контролю за їхніми процесуальними практиками через механізми Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) та Домовленості про правила і процедури врегулювання спорів COT (DSU) (World Trade Organization, 1994a; World Trade Organization, 1994b).

4) Спір DS611 у COT як прояв міжнародно-правової фрагментації у спорах щодо стандартоутворюючих патентів

Спір DS611 у межах Світової організації торгівлі (China – Enforcement of Intellectual Property Rights) є особливо показовим для теми міжнародного правосуддя, оскільки він стосується того, яким чином національні суди застосовують процесуальні механізми у приватних технологічних спорах і чи може така практика порушувати міжнародні зобов'язання держави у сфері інтелектуальної власності.

З офіційного опису спору випливає, що Європейський Союз оскаржив практику китайських судів, які з 2020 року застосовували анти-позовні заборони із загрозою значних штрафів. На думку ЄС, така практика перешкоджала європейським правовласникам захищати свої стандартоутворюючі патенти в юрисдикціях третіх держав (World Trade Organization, n.d.; European Commission, 2025).

Ключовою подією у розвитку цього спору стало арбітражне рішення WT/DS611/ARB25 від 21 липня 2025 року, ухвалене за статтею 25 Домовленості про правила і процедури врегулювання спорів COT (DSU). Воно було прийняте в умовах, коли Апеляційний орган COT фактично не функціонував, а тому сторони використали альтернативний арбітражний механізм у межах Багатосторонньої тимчасової арбітражної домовленості щодо оскарження (MPIA) (World Trade Organization, 1994b; World Trade Organization, 2025).

Для цілей цієї статті особливо важливими є три аспекти цього рішення.

По-перше, воно засвідчило перехід від суто питання прозорості до питання матеріального впливу на обсяг патентних прав. З матеріалів спору випливає, що на першому етапі панель підтвердила порушення зобов'язань щодо прозорості за статтею 63 Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) у зв'язку з неопублікацією певних судових рішень або ненаданням необхідної інформації. Водночас панель не прийняла ширшу позицію ЄС про те, що держава має загальний обов'язок утримуватися від заходів, які перешкоджають іншим членам TRIPS застосовувати цю угоду на своїй території. Надалі арбітри у справі WT/DS611/ARB25, переглянувши ключові елементи справи, дійшли висновку про несумісність політики анти-позовних заборон із сукупним застосуванням статті 1.1 та статей 28.1 і 28.2 TRIPS, які визначають права, що надаються патентом (World Trade Organization, 1994a; World Trade Organization, 2025).

По-друге, це рішення фактично сформувало новий міжнародно-правовий стандарт щодо недопустимості створення процесуальних механізмів, які системно перешкоджають реалізації патентних прав за межами власної юрисдикції. Суть проблеми тут не зводиться до того, що держава не охороняє патенти на своїй території. Йдеться про інше. Національні судові механізми можуть бути побудовані таким чином, що вони фактично забороняють правовласнику звертатися до іноземних судів і використовувати надані йому патентні права в інших правопорядках. Це означає, що держава починає не

просто регулювати власне судочинство, а впливати на можливість реалізації прав за межами своєї території. Такий підхід є новим, дискусійним і водночас дуже показовим для теми фрагментації міжнародного правосуддя (World Trade Organization, 2025; Contreras and Eixenberger, 2017).

По-третє, спір DS611 став своєрідним поверненням до принципу територіальності патенту як аргументу проти надмірної глобальної процесуальної домінації. Якщо патент є територіальним правом, то систематичне блокування іноземних процесів за допомогою анти-позовних заборон стає особливо чутливим з точки зору узгодженості міжнародного правопорядку. У цьому сенсі спір DS611 можна розглядати як точку міжнародної деескалації. Механізм COT не визначає ставку FRAND і не вирішує приватний патентний спір по суті. Проте він окреслює межі допустимого процесуального впливу однієї держави на судовий захист в інших юрисдикціях (World Trade Organization, 1994b; World Trade Organization, 2025).

Водночас важливо підкреслити, що спір DS611 не створює універсального міжнародного стандарту FRAND. Його значення полягає не в уніфікації змісту ліцензійних умов, а в іншому. Цей спір показує, що міжнародне правосуддя може втручатися через мінімальні вимоги до прозорості та через заборону системних процесуальних практик, які фактично підривають реалізацію прав, закріплених у TRIPS.

5) Структурний характер фрагментації у спорах щодо стандартотворюючих патентів та шляхи її зменшення

Фрагментація у спорах щодо стандартотворюючих патентів має структурний характер принаймні з трьох причин.

Перша причина полягає в конфлікті масштабу. Стандарти функціонують глобально, тоді як патенти залишаються територіальними правами. Уже сама ця обставина означає, що один і той самий технологічний конфлікт неминуче розгортається в декількох юрисдикціях одночасно.

Друга причина пов'язана з нормативною невизначеністю FRAND. Це рамкова вимога, яка не має повністю уніфікованого змісту і конкретизується вже після виникнення спору через судову практику. Унаслідок цього різні суди, які діють у різних правових культурах і користуються різними процесуальними інструментами, формують різні версії того, що саме слід вважати справедливими, розумними і недискримінаційними умовами ліцензування.

Третя причина полягає в економічних стимулах до вибору найбільш вигідної юрисдикції. Ті правопорядки, у яких легше отримати судову заборону або в яких суди більш схильні визначати глобальні ліцензійні умови, природно перетворюються на центри тяжіння для таких спорів (Huawei v ZTE, 2015; Sisvel v Haier, 2020; Unwired Planet v Huawei, 2020; FTC v Qualcomm, 2020).

З огляду на це заходи, спрямовані на зменшення фрагментації, мають бути стриманими та мінімалістичними. Вони не повинні передбачати створення глобального суду, не мають руйнувати принцип територіальності патенту і водночас повинні зменшувати процесуальну ескалацію.

На підставі аналізу спору DS611 та практики ключових юрисдикцій можна запропонувати кілька орієнтирів. Передусім прозорість має розглядатися як мінімальний універсальний стандарт. Якщо судові рішення у практиці спорів щодо стандартотворюючих патентів та анти-позовних заборон мають системний ефект або використовуються як орієнтир у подальших спорах, їх неопублікація підриває передбачуваність і здатна порушувати міжнародні зобов'язання щодо прозорості. Спір DS611 підтвердив центральне значення саме цього елемента для міжнародного контролю за такими практиками (World Trade Organization, 2025).

Далі, процесуальна пропорційність санкцій має стати базовою вимогою до заходів забезпечення. Коли анти-позовна заборона супроводжується надмірними штрафами, вона перестає бути інструментом захисту від процесуального зловживання і перетворюється на засіб примусити сторону до вибору певної юрисдикції. Навіть якщо межі допустимого тут залишаються дискусійними, сам факт розгляду спору DS611 свідчить про те, що характер і інтенсивність таких санкцій уже стали предметом міжнародно-правової оцінки (World Trade Organization, n.d.; World Trade Organization, 2025; European Commission, 2025).

Крім того, підхід, заснований на міжнародній ввічливості між судами, слід розглядати як принцип деескалації. Національні суди не зобов'язані відмовлятися від власної юрисдикції. Водночас вони можуть і повинні враховувати ризик взаємної ескалації та підриву ефективності правосуддя в міжнародному вимірі. У сфері спорів щодо стандартуютьовуючих патентів це означає обережне ставлення до анти-позовних заборон і до зустрічних заходів у відповідь на них, а також пріоритетне використання таких процесуальних інструментів, які не блокують можливість звернення до іноземного суду.

Нарешті, процедурна сумісність із TRIPS має розглядатися як зовнішня межа для національної процесуальної автономії. Спір DS611 показує, що ця автономія не є абсолютною. Якщо процесуальна політика держави системно обмежує реалізацію прав, гарантованих TRIPS, особливо у транскордонному вимірі, міжнародна система врегулювання спорів може втрутитися.

Окремо слід зазначити, що регуляторні ініціативи Європейського Союзу, зокрема проєкт COM(2023)232, потенційно могли стати внутрішньорегіональним механізмом зменшення фрагментації. Проте відкликання цієї пропозиції у 2025 році означає, що нині поліцентрична модель, побудована на поєднанні судової практики, м'якого права та договірних механізмів, зберігається як основна модель регулювання спорів щодо стандартуютьовуючих патентів.

Висновки: Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що спори щодо стандартуютьовуючих патентів є одним із показових прикладів сучасної фрагментації міжнародного правосуддя. У цій сфері поєднуються кілька рівнів правового регулювання, які не утворюють єдиної та ієрархічно впорядкованої системи. Патент залишається територіальним правом, технічний стандарт функціонує у глобальному масштабі, а доступ до нього значною мірою визначається не універсальними міжнародно-правовими нормами, а м'яким правом організацій стандартизації та договірними зобов'язаннями правовласників. Уже сама ця комбінація закладає передумови для виникнення різних правових підходів і розходження судової практики.

Установлено, що фрагментація у спорах щодо стандартуютьовуючих патентів має не випадковий, а структурний характер. Вона зумовлена насамперед трьома чинниками. По-перше, існує суперечність між глобальним характером стандарту і територіальною природою патентного права. По-друге, вимога надання ліцензії на умовах FRAND є рамковою конструкцією, яка не має повністю уніфікованого змісту і конкретизується судами вже в межах конкретних спорів. По-третє, істотну роль відіграє конкуренція юрисдикцій, за якої сторони прагнуть ініціювати провадження в тих державах, де правозастосовна практика видається їм найбільш сприятливою. Усе це перетворює SEP-спори з внутрішньої патентної проблеми на багаторівневий конфлікт, що охоплює питання юрисдикції, допустимих процесуальних засобів, міжнародної ввічливості між судами та меж впливу національного рішення на відносини в інших державах.

Порівняльний аналіз практики Європейського Союзу, Сполученого Королівства, Німеччини та США підтверджує, що єдиної моделі судового підходу до спорів щодо

стандартоутворюючих патентів нині не існує. Європейський підхід після справи *Huawei v ZTE* орієнтується на поєднання патентного та конкурентного права через модель послідовної і добросовісної поведінки сторін. Німецька практика розвиває цю логіку у напрямі жорсткішої оцінки готовності користувача технології до укладення ліцензії. Сполучене Королівство пішло далі, визнавши можливість визначення глобальних умов FRAND-ліцензії національним судом. У США, навпаки, суди демонструють більш стриманий підхід до перетворення FRAND-зобов'язання на універсальний інструмент примусового доступу до технології. Такі розбіжності мають не лише теоретичне значення. Вони безпосередньо впливають на процесуальну поведінку сторін і стимулюють вибір найбільш вигідної юрисдикції.

Окремий висновок стосується анти-позовних заборон та зустрічних заходів у відповідь на них. У дослідженні показано, що ці процесуальні інструменти вийшли далеко за межі допоміжних заходів забезпечення позову. У контексті SEP-спорів вони перетворилися на механізм боротьби за контроль над місцем розгляду спору, темпом провадження і практичним розподілом процесуальної переваги між сторонами. Саме тому анти-позовні заборони слід розглядати не ізольовано як питання внутрішнього процесуального права, а як один із центральних проявів фрагментації міжнародного правосуддя. Їх застосування безпосередньо пов'язане з ризиком фактичної екстериторіальності, коли суд однієї держави намагається вплинути на можливість реалізації прав або доступу до правосуддя в іншій юрисдикції.

Принципове значення для міжнародно-правового осмислення цієї проблеми має спір DS611 у межах COT та арбітражне рішення WT/DS611/ARB25. Цей спір продемонстрував, що міжнародне правосуддя вже не залишається осторонь процесуальних практик національних судів у сфері інтелектуальної власності. Його значення полягає не в тому, що механізм COT почав визначати зміст FRAND або перебрав на себе функції глобального патентного суду. Навпаки, DS611 показує інше: міжнародне право здатне втручатися на рівні мінімальних стандартів, коли внутрішньодержавні процесуальні механізми починають системно перешкоджати реалізації прав, гарантованих Угодою TRIPS. У цьому сенсі спір DS611 став важливим прикладом того, як торговельний режим починає виконувати стримувальну функцію щодо національних судових практик у SEP-спорах.

На підставі проведеного аналізу можна дійти висновку, що зменшення фрагментації у спорах щодо стандартоутворюючих патентів не потребує створення окремого світового патентного суду. Такий шлях видається не лише політично малоімовірним, а й надмірно жорстким для сфери, де важливу роль відіграють договірна свобода, технічна специфіка і регіональні особливості правозастосування. Натомість більш реалістичним і виправданим є підхід, заснований на мінімальних стандартах координації. До таких стандартів належать передусім вимоги до прозорості судової практики, пропорційності процесуальних санкцій, стриманості у застосуванні анти-позовних заборон, а також узгодженість національної процесуальної автономії з межами, встановленими Угодою TRIPS.

Отже, основний підсумок дослідження полягає в тому, що фрагментація міжнародного правосуддя у спорах щодо стандартоутворюючих патентів є стійкою реальністю сучасного правового розвитку. Вона не може бути повністю усунута, оскільки випливає із самої конструкції відносин між патентом, стандартом і транскордонним ринком технологій. Водночас її негативні наслідки можуть бути істотно зменшені, якщо міжнародна і національна правозастосовна практика орієнтуватиметься не на повну уніфікацію, а на вироблення базових правил координації. Саме такий підхід дає змогу поєднати збереження територіальної природи патентного права з потребою

забезпечити більш послідовне, передбачуване і справедливе вирішення SEP-спорів у глобальному масштабі.

Бібліографічний список

- Contreras, J.L. and Eixenberger, M.A. (2017) 'The anti-suit injunction: a transnational remedy for multi-jurisdictional SEP litigation', in Contreras, J.L. (ed.) *The Cambridge handbook of technical standardization law*. Cambridge: Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-handbook-of-technical-standardization-law/antisuit-injunction-a-transnational-remedy-for-multijurisdictional-sep-litigation/73D566637661DCDA743EA17ADF7B18AD>
- ETSI (n.d.) ETSI IPR Policy (Annex 6 to ETSI Rules of Procedure). Available at: <https://www.etsi.org/images/files/IPR/etsi-ipr-policy.pdf>
- European Commission (2015) Fair, reasonable and non-discriminatory (FRAND) licensing terms: a challenge for competition authorities. Available at: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC96258/jrc96258.pdf>
- European Commission (2023a) Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on standard essential patents and amending Regulation (EU) 2017/1001. COM(2023)232 final, 27 April. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/com2023232-proposal-regulation-standard-essential-patents_en
- European Commission (2023b) Commission Staff Working Document. Impact Assessment Report accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on standard essential patents and amending Regulation (EU) 2017/1001. SWD(2023)124 final, 27 April. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/com2023232-proposal-regulation-standard-essential-patents_en
- European Commission (2025) 'WTO appeal arbitrator finds China wrong to restrict intellectual property rights in dispute brought by EU', 22 July. Available at: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/wto-appeal-arbitrator-finds-china-wrong-restrict-intellectual-property-rights-dispute-brought-eu-2025-07-22_en
- European Patent Office (2025) Standards and the European patent system. May. Available at: <https://link.epo.org/web/publications/studies/en-epo-study-standards-and-the-european-patent-system.pdf>
- FTC v Qualcomm (2020) United States Court of Appeals for the Ninth Circuit, opinion of 11 August. Available at: <https://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2020/08/11/19-16122.pdf>
- Huawei v ZTE (2015) Court of Justice of the European Union, Case C-170/13, judgment of 16 July. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A62013CJ0170>
- International Law Commission (2006) Fragmentation of international law: difficulties arising from the diversification and expansion of international law. Report of the Study Group. A/CN.4/L.702, 18 July. Available at: https://legal.un.org/ilc/documentation/english/a_cn4_l702.pdf
- Koskeniemi, M. (2006) Fragmentation of international law: difficulties arising from the diversification and expansion of international law: report of the Study Group of the International Law Commission. A/CN.4/L.682, Geneva: United Nations, 13 April. Available at: <https://digitallibrary.un.org/record/574810?v=pdf>
- Official Journal of the European Union (2025) Withdrawal of Commission proposals (approved at the Commission's 2533rd meeting, 16 July 2025). 2025/C 423/05, 6 October. Available

- at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52025XC05423>
- Sisvel v Haier (2020) Bundesgerichtshof (Germany), KZR 36/17, judgment of 5 May (English translation). Available at: https://www.katheraugenstein.com/app/uploads/2020-05-05-BGH-KZR-36_17-EN.pdf
- Unified Patent Court (2024) Annual Report 2024. Available at: https://www.unifiedpatentcourt.org/sites/default/files/upc_documents/UPC_AR_2024_HD_digital_version_double_page_compressed.pdf
- Unified Patent Court (n.d.) Official website of the Unified Patent Court. Available at: <https://www.unified-patent-court.org/en>
- Unwired Planet v Huawei (2020) Supreme Court of the United Kingdom, UKSC 37, judgment of 26 August. Available at: <https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2018-0214.html>
- World Trade Organization (1994a) Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS). Available at: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf.
- World Trade Organization (1994b) Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes (DSU). Available at: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/28-dsu_e.htm
- World Trade Organization (n.d.) DS611: China – Enforcement of Intellectual Property Rights. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds611_e.htm
- World Trade Organization (2025) China – Enforcement of Intellectual Property Rights. Award of the Arbitrators. WT/DS611/ARB25, 21 July. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/611arb25_e.pdf

References

- Contreras, J.L. and Eixenberger, M.A. (2017) 'The anti-suit injunction: a transnational remedy for multi-jurisdictional SEP litigation', in Contreras, J.L. (ed.) The Cambridge handbook of technical standardization law. Cambridge: Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-handbook-of-technical-standardization-law/antisuit-injunction-a-transnational-remedy-for-multijurisdictional-sep-litigation/73D566637661DCDA743EA17ADF7B18AD>
- ETSI (n.d.) ETSI IPR Policy (Annex 6 to ETSI Rules of Procedure). Available at: <https://www.etsi.org/images/files/IPR/etsi-ipr-policy.pdf>
- European Commission (2015) Fair, reasonable and non-discriminatory (FRAND) licensing terms: a challenge for competition authorities. Available at: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC96258/jrc96258.pdf>
- European Commission (2023a) Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on standard essential patents and amending Regulation (EU) 2017/1001. COM(2023)232 final, 27 April. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/com2023232-proposal-regulation-standard-essential-patents_en
- European Commission (2023b) Commission Staff Working Document. Impact Assessment Report accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on standard essential patents and amending Regulation (EU) 2017/1001. SWD(2023)124 final, 27 April. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/com2023232-proposal-regulation-standard-essential-patents_en
- European Commission (2025) 'WTO appeal arbitrator finds China wrong to restrict intellectual property rights in dispute brought by EU', 22 July. Available at:

- https://policy.trade.ec.europa.eu/news/wto-appeal-arbitrator-finds-china-wrong-restrict-intellectual-property-rights-dispute-brought-eu-2025-07-22_en
- European Patent Office (2025) Standards and the European patent system. May. Available at: <https://link.epo.org/web/publications/studies/en-epo-study-standards-and-the-european-patent-system.pdf>
- FTC v Qualcomm (2020) United States Court of Appeals for the Ninth Circuit, opinion of 11 August. Available at: <https://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2020/08/11/19-16122.pdf>
- Huawei v ZTE (2015) Court of Justice of the European Union, Case C-170/13, judgment of 16 July. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A62013CJ0170>
- International Law Commission (2006) Fragmentation of international law: difficulties arising from the diversification and expansion of international law. Report of the Study Group. A/CN.4/L.702, 18 July. Available at: https://legal.un.org/ilc/documentation/english/a_cn4_l702.pdf
- Koskeniemi, M. (2006) Fragmentation of international law: difficulties arising from the diversification and expansion of international law: report of the Study Group of the International Law Commission. A/CN.4/L.682, Geneva: United Nations, 13 April. Available at: <https://digitallibrary.un.org/record/574810?v=pdf>
- Official Journal of the European Union (2025) Withdrawal of Commission proposals (approved at the Commission's 2533rd meeting, 16 July 2025). 2025/C 423/05, 6 October. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52025XC05423>
- Sisvel v Haier (2020) Bundesgerichtshof (Germany), KZR 36/17, judgment of 5 May (English translation). Available at: https://www.katheraugenstein.com/app/uploads/2020-05-05-BGH-KZR-36_17-EN.pdf
- Unified Patent Court (2024) Annual Report 2024. Available at: https://www.unifiedpatentcourt.org/sites/default/files/upc_documents/UPC_AR_2024_HD_digital_version_double_page_compressed.pdf
- Unified Patent Court (n.d.) Official website of the Unified Patent Court. Available at: <https://www.unified-patent-court.org/en>
- Unwired Planet v Huawei (2020) Supreme Court of the United Kingdom, UKSC 37, judgment of 26 August. Available at: <https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2018-0214.html>
- World Trade Organization (1994a) Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS). Available at: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf
- World Trade Organization (1994b) Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes (DSU). Available at: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/28-dsu_e.htm
- World Trade Organization (n.d.) DS611: China – Enforcement of Intellectual Property Rights. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds611_e.htm
- World Trade Organization (2025) China – Enforcement of Intellectual Property Rights. Award of the Arbitrators. WT/DS611/ARB25, 21 July. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/611arb25_e.pdf

Polikarpov A. O.

**FRAGMENTATION OF INTERNATIONAL ADJUDICATION IN DISPUTES
CONCERNING STANDARD ESSENTIAL PATENTS: JURISDICTIONAL
CONFLICTS AND CONSISTENCY OF JUDICIAL DECISIONS**

Standard essential patents (SEPs) constitute a specific legal phenomenon situated at the intersection of territorially limited patent rights and the global operation of technical standards. A market participant manufacturing products in accordance with a technical standard, particularly in the field of mobile communications or digital connectivity, is, in practical terms, unable to avoid patented technical solutions recognized as essential to the implementation of that standard. At the same time, SEP holders in most standardization models undertake to license such patents on fair, reasonable and non-discriminatory terms (FRAND). These commitments usually do not arise from a multilateral treaty. Instead, they stem from the policies of standard-setting organizations and contractual declarations of rights holders, that is, from soft law mechanisms which acquire practical force through judicial enforcement and market practice (ETSI, n.d.; European Commission, 2015).

The purpose of this article is to examine how the global nature of technical standards, the territorial character of patent rights and the contractual structure of FRAND commitments jointly generate fragmentation of international adjudication in disputes concerning standard essential patents. The article focuses on the multiplicity of parallel proceedings in different states, jurisdictional competition, divergent judicial approaches to the determination of FRAND terms, and the use of specific procedural devices, including anti-suit injunctions and responsive injunctions against such measures. The methodological basis of the study combines systemic and comparative legal analysis applied to the case law of the European Union, the United Kingdom, Germany and the United States, together with an examination of the international legal dimension of SEP disputes through the dispute settlement mechanism of the World Trade Organization (World Trade Organization, 1994b). Particular attention is paid to dispute DS611 between the European Union and China, which concerned anti-suit injunctions in SEP disputes and their compatibility with the TRIPS Agreement (World Trade Organization, n.d.; World Trade Organization, 2025).

The article demonstrates that traditional instruments of harmonization in international law remain important but prove insufficient in circumstances where a substantial part of the relevant regulatory framework is shaped not by international treaties, but by domestic judicial decisions and quasi-contractual rules developed in the field of standardization (ETSI, n.d.; Huawei v ZTE, 2015). The scientific novelty of the study lies in proposing that SEP disputes should be understood as a distinct example of institutional fragmentation of international adjudication. In this context, the international trade regime based on the TRIPS Agreement does not intervene primarily in the substantive law of patents, but rather in the assessment of procedural mechanisms which may, in practice, produce extraterritorial effects and restrict the exercise of patent rights in other jurisdictions. On this basis, the article substantiates the need for minimum international standards of procedural restraint and transparency in SEP disputes, including the publication of judicial decisions of general significance and the prevention of systemic procedural barriers that hinder the exercise of rights by other TRIPS members.

Key words: standard essential patents; technical standards; FRAND; soft law; jurisdiction; anti-suit injunction; TRIPS Agreement; WTO dispute settlement; fragmentation of international law.

Статтю було подано / The article was submitted	01.04.2026
Статтю було прийнято / The article was accepted	21.04.2026